РЕШЕНИЕ НА СЪДА (втори състав)

4 декември 2008 година *

По дело C-151/07

с предмет преюдициално запитване, отправено на основание член 234 ЕО от Symvoulio tis Epikrateias (Гърция) с акт от 13 март 2007 г., постъпил в Съда на 19 март 2007 г., в рамките на производство по дело

Theologos-Grigorios Chatzithanasis

срещу

Ypourgos Ygeias kai Koinonikis Allilengyis,

Organismos Epangelmatikis Ekpaidefsis kai Katartisis (OEEK),

СЪДЪТ (втори състав),

състоящ се от: г-н C. W. A. Timmermans, председател на състав, г-н J.-C. Bonichot, г-н K. Schiemann (докладчик), г-н J. Makarczyk и г-н P. Kūris, съдии,

* Език на производството: гръцки.

генерален адвокат: г-н Y. Bot,
секретар: г-жа L. Hewlett, главен администратор,

предвид изложеното в писмената фаза на производството и в съдебното заседание от 10 януари 2008 г.,

като има предвид становищата, представени:

— за гръцкото правителство, от г-жа E. Skandalou, в качеството на представител,

— за австрийското правителство, от г-жа C. Pesendorfer, в качеството на представител,

— за словашкото правителство, от г-н J. Čorba, в качеството на представител,

— за Комисията на Европейските общности, от г-н G. Zavvos и г-н H. Støvlbæk, в качеството на представители,

предвид решението, взето след изслушване на генералния адвокат, делото да бъде разгледано без представяне на заключение,

постанови настоящото

Решение

1 Преюдициалното запитване се отнася до тълкуването на член 1, буква а), член 3 и член 4 от Директива 92/51/ЕИО на Съвета от 18 юли 1992 година относно втора обща система за признаване на професионално образование и обучение за допълнение на Директива 89/48/ЕИО (ОВ L 209, стр. 25; Специално издание на български език, 2007 г., глава 5, том 2, стр. 212), изменена с Директива 2001/19/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 14 май 2001 година (ОВ L 206, стр. 1; Специално издание на български език, 2007 г., глава 5, том 6, стр. 60, наричана по-нататък „Директива 92/51“). То се отнася до въпроса дали органите на една държава членка могат да се позоват на тези разпоредби, за да накарат друга държава членка да признае дипломи, издадени след завършване на обучение, проведено на нейна територия.

2 Запитването е отправено в рамките на спор между г-н Chatzithanasis и Ypourgos Ygeias kai Koinonikis Allilengyis (министър на здравето и на социалната солидарност, бивш „министър на здравето и социалната сигурност“), като и Organismos Epangelmatikis Ekpaidefsis kai Katartisis (Служба за професионално образование и обучение, наричана по-нататък „ΟΕΕΚ“) по повод отхвърлянето от Symvoulio Epangelmatikis Anagnorisis Titlon Ekpaidefsis kai Katartisis (Съвет по признаване на равностойността документите за образование и обучение, наричан по-нататък „Seatek“) на молбата на г-н Chatzithanasis да му бъде разрешено да упражнява професията „оптик“ в Гърция.

3 Г-н Chatzithanasis отправя тази молба, като се позовава на диплома за оптик, издадена от Регионалния институт по оптика и оптометрия „Да Винчи“ (Италия), учебно заведение, което е било разглеждано и по дело Комисия/Гърция, по което е постановено решение с днешна дата (C-84/07). Освен това основният правен въпрос, който се поставя по настоящото дело, е аналогичен с въпроса, повдигнат по отношение на Директива 89/48/ЕИО на Съвета от 21 декември 1988 година относно обща система за признаване на дипломите за висше образование,

издадени след завършването на професионално образование и обучение с минимална продължителност от три години (ОВ L 19, 1989 г., стр. 16; Специално издание на български език, 2007 г., глава 5, том 2, стр. 76), изменена с Директива 2001/19 (наричана по-нататък „Директива 89/48“), по дело Комисия/Гърция, което е в основата на Решение от 23 октомври 2008 г. (C-274/05, все още непубликувано в Сборника).

Правна уредба

Общностна правна уредба

4 Директива 92/51 установява обща допълнителна система за признаване на професионално образование и обучение, която обхваща образователните равнища, които не са обхванати от първоначалната обща система, въведена с Директива 89/48, която се прилага единствено към висшето образование. По същество Директива 92/51 обхваща квалификациите, придобити след завършване на образование или обучение с продължителност от една до три години, а Директива 89/48 се отнася до тези, за които се изисква обучение с продължителност три или повече години.

5 Съгласно съображение 5 от Директива 92/51 тази обща допълнителна система се основава на същите принципи и съдържа, mutatis mutandis, същите правила като първоначалната обща система.

6 Член 1, буква а) от Директива 92/51 гласи:

„ По смисъла на настоящата директива:

а) „диплома“ е всеки документ за образование и обучение или всяка съвкупност от такива документи:

— които са издадени от компетентния орган на държава членка, определен в съответствие със законовите, подзаконовите или административните разпоредби на тази държава,

— от които е видно, че титулярът успешно е завършил:

i) или образователен цикъл след средното образование, различен от този, посочен във второто тире на член 1, буква а) от Директива 89/48/ЕИО с продължителност най-малко една година или с продължителност, равна на непълна заетост, като по правило едно от условията за достъп до него е завършването на среднообразователен цикъл, изискван за достъп до университетско или висше образование, както и професионално обучение, евентуално завършено в допълнение към този образователен цикъл след средното образование;

ii) или един от циклите на образование и обучение, посочен в приложение В, и

— от който е видно, че титулярът притежава професионалните квалификации, изисквани за достъп или за упражняване на регламентирана професия във въпросната държава членка,

доколкото образованието и обучението, удостоверявано с този документ, е получено в преобладаващата си част в Общността или извън нея, в учебни заведения, които осигуряват образование и обучение, съответстващо на законовите, подзаконовите или административните разпоредби в държава членка, или доколкото неговият титуляр има професионален стаж от три години, удостоверен от държавата членка, която е признала документ за образование и обучение, издаден в трета страна.

Приема се за диплома по смисъла на първа алинея всеки документ за образование и обучение или всяка съвкупност от такива документи, които са издадени от компетентния орган на държава членка, при положение, че с него се удостоверява успешно завършено образование и обучение, получено в Общността и признато от компетентен орган на тази държава членка, че е от същото равнище и дава същите права за достъп или за упражняване на регламентирана професия“.

7 В точка 1 от приложение В към Директива 92/51, озаглавена „Курсове на обучение по парамедицинска и социално-педагогическа дейност“, в списъка на обученията с особена структура, посочени в член 1, буква а), първа алинея, второ тире, подточка ii) от директивата, във второто тире от рубриката, посветена на Италианската република, е посочено образованието оптик („ottico“).

8 Член 2, първа алинея от Директива 92/51 гласи:

„Настоящата директива се прилага за всеки гражданин на държава членка, който желае да упражнява регламентирана професия в приемаща държава членка като самостоятелно заето или заето лице.“

9 Член 3 от Директива 92/51 налага общо задължение за признаване на дипломите, издадени от компетентните органи в други държави членки. Той предвижда, че приемаща държава членка, която регламентира достъпа до определена професия, не може, поради липсата на квалификация, да откаже на гражданин на друга държава членка достъп до тази професия, по-специално ако молителят притежава диплома, която се изисква от друга държава членка за достъп до същата тази професия на нейна територия.

10 Член 4 от Директива 92/51 отчита факта, че могат да съществуват значителни разлики между образованията и обученията, които се изискват в различните държави членки за достъп до една и съща регламентирана професия. Тази разпоредба позволява на приемащата държава членка да изисква от молителя да докаже, че притежава професионален стаж с определена продължителност или да предприеме „компенсаторни мерки", а именно стаж за приспособяване или изпит за правоспособност, ако е налице съществена разлика, от гледна точка на продължителността или съдържанието, между обучението, на което се позовава молителя, и това, което обикновено се изисква в приемащата държава членка.

Национална правна уредба

11 По силата на член 16 от своята конституция Република Гърция запазва възможността да възложи университетското и висшето образование изключително на публични заведения.

12 Според Symvoulio tis Epikrateias (Държавен съвет) тази разпоредба обаче не означава, че обучението трябва да бъде осигурено изключително от държавата. Макар че Конституцията не предвижда за частноправните субекти индивидуално право да създават професионални учебни заведения, тя все пак не им забранява да създават заведения, които предоставят такъв вид обучение. Следователно законодателят е този, на когото Конституцията поверява задачата да уреди въпроса за създаването, от частноправни субекти, на такава категория заведения, като му дава възможността да разреши или да забрани създаването на такива заведения.

13 Съществуват и частни „лаборатории за свободно обучение“ („Ergastiria Eleftheron Spoudon“), чието създаване и функциониране са уредени от Законодателен декрет 9/1935 от 9 октомври 1935 г. за изменение и допълнение на разпоредбите относно професионалното обучение (FEK A’ 451), както и от Закон 1966/1991, който съдържа по-конкретно разпоредби относно прехвърлянето на студенти на висшите учебни заведения (AEI) и на ученици на техническите учебни заведения (TEI) (FEK A’ 147/26.9.1991). По силата на гръцката правна уредба тези образувания не са учебни заведения и не предоставят никакво признато професионално обучение от каквото и да е равнище. Те позволяват на учениците, които ги посещават, да преминат обучение, за което се издават удостоверения без каквато и да е официална стойност.

14 В Гърция професията „оптик“ е регламентирана. Съгласно разпоредбите на Президентски указ 83/1989 относно професионалните права на титулярите на дипломи от секциите […] е) оптика в училището за здравни професии и социална сигурност при техническите учебни заведения (TEI) (FEK A’ 37/7.2.1989) и тези на Закон 971/1979 относно упражняването на професията „оптик“ и местата за продажба на оптически изделия (FEK A’ 223/22.9.1979), за достъпа до тази професия се изисква притежаването на диплома от секция „Оптика“ на техническо учебно заведение, т.е. на диплома съгласно дефиницията по Директива 89/48.

15 Президентски указ 231/1998 относно втората обща система за признаване на професионалното обучение (FEK A’ 178/29.7.1998) има за цел да транспонира Директива 92/51 в гръцкия правов ред.

16 По силата на член 13 от този президентски указ компетентният да приема молбите на заинтересованите лица и да издава решения за признаване на професионално образование и обучение орган е министерството, компетентно ratione materiae да разреши упражняването на определена регламентирана професия.

17 Член 14, параграф 1 от посочения президентски указ предвижда създаването към ОЕЕК на Seatek, който е отговорен за разглеждането на преписката на всеки молител въз основа на доклад на министерството, компетентно ratione materiae, и се произнася с решение, адресирано до това министерство, по въпроса дали са изпълнени условията за признаване на равностойността на съответното професионално образование или обучение, за професионални цели. При издаването на разрешението за упражняване на регламентирана професия компетентното министерство е обвързано от това решение.

Спорът по главното производство и преюдициалният въпрос

18 През учебните 1997/1998 и 1998/1999 години, г-н Chatzithanasis преминава цикъл на обучение за оптик с продължителност две години, за който получава диплома от Регионалния институт по оптика и оптометрия —„Да Винчи“. Този документ му дава право да упражнява професията „оптик“ в Италия.

19 Освен това през учебната 1999/2000 година г-н Chatzithanasis следва цикъл на обучение по оптометрия с продължителност една година, за който получава документ, издаден от същото учебно заведение.

20 Г-н Chatzithanasis завършва тези два цикъла на обучение не в седалището на Регионалния институт по оптика и оптометрия „Да Винчи“ в Италия, а в Гърция, в лабораторията за свободно обучение Optometriki AE, установена в Metamorfosi.

21 Заинтересованият все пак отива в седалището на италианското учебно заведение, за да изкара цикъл на задълбочено обучение с продължителност от 300 часа и да положи изпит за получаване на разрешение да упражнява горепосочената професия „оптик“.

22 Г-н Chatzithanasis не е упражнявал професията „оптик“ в Италия. Тъй като желае да упражнява тази професия в Гърция, на 22 февруари 2002 г. той подава до министъра на здравето и социалната сигурност молба за признаване на равностойността на неговата италианска диплома за оптик.

23 Министерството изготвя доклад, с който дава положително становище по молбата на г-н Chatzithanasis, при условие че бъдат предприети компенсаторни мерки, обосновани от факта, че са налице значителни разлики между обучението за оптик в Гърция и това в Италия. Посоченото министерство изпраща на OEEK своя доклад, придружен от преписката по молбата на г-н Chatzithanasis.

24 На 23 април 2003 г. Seatek към OEEK приема решение № 16, с което отхвърля молбата на г-н Chatzithanasis. Отхвърлянето е мотивирано по същество с факта, че дипломата, на която заинтересованият се позовава, е издадена след обучение, което в по-голямата си част е завършено в лаборатория за свободно обучение със седалище в Гърция, която не е призната за учебно заведение от гръцкото законодателство.

25 С иск, предявен на 5 февруари 2004 г. пред Symvoulio tis Epikrateias, г-н Chatzithanasis иска отмяна на решението на Seatek.

26 Мнозинството в Symvoulio tis Epikrateias е на мнение, че в настоящия случай предвидените в Директива 92/51 условия за признаване на дипломите са изпълнени и при условие че бъдат предприети компенсаторни мерки, Seatek неоснователно е отхвърли молбата на г-н Chatzithanasis.

27 Напротив, малцинството е на мнение, че от една страна, съществуват съмнения по въпроса дали дипломата на г-н Chatzithanasis може да бъде счетена за „диплома“ по смисъла на член 1, буква а) от Директива 92/51 и от друга страна, като се има предвид, че по силата на член 149 ЕО и член 150 ЕО съдържанието на образованието и организацията на образователната система, както и съдържанието и организацията на професионалното обучение са от изключителната компетентност на държавите членки, Република Гърция не е длъжна да признае удостоверенията за обучение, издадени за обучение, завършено в лаборатории за свободно обучение, които не са официално признати.

28 При тези обстоятелства Symvoulio tis Epikrateias решава да спре производството и да постави на Съда следния преюдициален въпрос:

„Когато гражданин на държава членка, като се позовава на документ за образование или обучение, попадащ според него в приложното поле на Директива 92/51 [...], отправи искане до компетентните органи на приемащата държава членка да му разрешат достъп до регламентирана професия в тази държава или упражняването ѝ, могат ли тези органи на основание на членове 1, 2, 3 и 4 от разглежданата директива, тълкувани в светлината на член 149 [ЕО] и член 150 [ЕО], да отхвърлят това искане (изключвайки по този начин напълно възможността на заинтересувания за достъп или за упражняване на посочената професия на територията на приемащата държава членка), като се основават единствено на факта, че спорният документ за образование или обучение наистина е издаден от орган на държавата членка по произход, но по-голямата част от обучението е получено в приемащата държава членка, в институт, който, въпреки че свободно развива дейност в тази държава, поради обща разпоредба от националното законодателство не е признат там като учебно заведение?“

По преюдициалния въпрос

29 С въпроса си препращащата юрисдикция иска по същество да установи дали компетентните органи на приемаща държава членка са длъжни, по силата на член 3 от Директива 92/51, при спазване на член 4 от тази директива, да признаят диплома, издадена от компетентен орган на друга държава членка, дори когато тази диплома е издадена за образование или обучение, завършено, изцяло или отчасти, в заведение със седалище в приемащата държава членка, което съгласно законодателството на последната не е признато за учебно заведение.

30 В това отношение следва да се отбележи, че по отношение на Директива 89/48 е постановено, от една страна, че тя не съдържа ограничения относно държавата членка, в която молителят трябва да е придобил професионалните си квалификации, и от друга страна, че единствено компетентните органи, издаващи дипломи, които предоставят достъп до регламентирана професия, могат да проверят, в светлината на приложимите в рамките на тяхната система за професионално обучение норми, дали условията, които се изискват за тяхното издаване, и по-конкретно условията относно учебното заведение, в което титулярът на дипломата е получил своето образование, са изпълнени (вж. в този смисъл Решение от 23 октомври 2008 г. по дело Комисия/Гърция, посочено по-горе, точки 28, 31 и 32).

31 От съдебната практика следва също така, че това тълкуване на Директива 89/48 не поставя под съмнение компетентността на Република Гърция, що се отнася до съдържанието на образованието и организацията на образователната система, при положение че с оглед Директива 89/48 въпросната диплома не е предмет на гръцката образователна система, а на образователната система на държавата членка, на която е подчинен компетентният орган, издал тази диплома. Следователно последният орган трябва да осигури качеството на въпросното образование или обучение (вж. в този смисъл Решение от 23 октомври 2008 г. по дело Комисия/Гърция, посочено по-горе, точки 36 и 40).

32 Освен това е постановено, че обстоятелството, че гражданин на държава членка, който желае да упражнява регламентирана професия, е избрал да получи достъп до нея в държава членка по свой избор, не може само по себе си да представлява злоупотреба с установената от Директива 89/48 обща система за признаване и че правото за гражданите на държава членка да изберат в коя държава желаят да получат своите професионални квалификации е присъщо за упражняването в общия пазар на основните свободи, гарантирани от Договора за ЕО (вж. Решение от 23 октомври 2008 г. по дело Комисия/Испания, C-286/06, точка 72).

33 При положение, че релевантните разпоредби на Директива 92/51 по същество са идентични с тези на Директива 89/48 и че по смисъла на съображение 5 от Директива 92/51 допълнителната система, установена от тази директива, е изрично основана на същите принципи и съдържа, mutatis mutandis, същите правила като първоначалната обща система, установена от Директива 89/48, същото разсъждение важи и за Директива 92/51.

34 С оглед на всички изложени по-горе съображения на поставения въпрос следва да се отговори, че член 1, буква а), член 3 и член 4 от Директива 92/51 трябва да се тълкуват в смисъл, че компетентните органи на приемаща държава членка са длъжни, по силата на член 3 от посочената директива, при спазване на член 4 от същата директива, да признаят диплома, издадена от компетентен орган на друга държава членка дори когато тази диплома е издадена за образование или обучение, завършено, изцяло или отчасти, в заведение със седалище в приемащата държава членка, което съгласно законодателството на последната не е признато за учебно заведение.

По съдебните разноски

35 С оглед на обстоятелството, че за страните по главното производство настоящото дело представлява отклонение от обичайния ход на производството пред препращащата юрисдикция, последната следва да се произнесе по съдебните разноски. Разходите, направени за представяне на становища пред Съда, различни от тези на посочените страни, не подлежат на възстановяване.

По изложените съображения Съдът (втори състав) реши:

Член 1, буква а), член 3 и член 4 от Директива 92/51/ЕИО на Съвета от 18 юни 1992 година относно втора обща система за признаване на професионално образование и обучение за допълнение на Директива 89/48/ЕИО, изменена с Директива 2001/19/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 14 май 2001 година, трябва да се тълкуват в смисъл, че компетентните органи на приемаща държава членка са длъжни, по силата на член 3 от посочената директива, при спазване на член 4 от същата директива, да признаят диплома, издадена от компетентен орган на друга държава членка, дори когато тази диплома е издадена за образование или обучение, завършено, изцяло или отчасти, в заведение със седалище в приемащата държава членка, което съгласно законодателството на последната не е признато за учебно заведение.

Подписи